

BOTANIČNI VRT V LJUBLJANI

NJEGOV NASTANEK IN RAZVOJ

JOZE LAZAR

Prizadevanja pri proučevanju prirodnoznanstva segajo pri Slovencih razmeroma daleč nazaj in to še posebno v botanični vedi. Scopolijeva »Flora carniolica«, eno prvih tovrstnih del v Evropi, ki je izšlo v prvi izdaji l. 1760, sega še v klasično Linnéjevo dobo. Da to delo ni zaostajalo za drugimi podobnimi tedanjimi deli, nasprotno, da je zavzemalo med njimi prav odlično mesto, pričajo besede samega Linnéja, tedaj najbolj veljavnega botanika-sistematika. Ko mu je Scopoli poslal svojo knjigo, za katero je moral Linné zavoljo neurejenih prometnih zvez plačati tri cekine poštnine, mu v zahvali zatrjuje: »Toda ni mi jih žal. Vaše delo mi je napravilo več veselja kot sto cekinov.«

Za Scopolijem slede do začetka XIX. stol. v nepretrgani vrsti: Wulfen, Hacquet, Karel Zois. Sicer sama tuja, neslovenska imena, vendar pa ti možje niso ostali tujci med nami. Vživeli so se v naše razmere in stopili v direkten stik ne samo z našimi izobraženci, ampak tudi z ljudstvom in tako postali utemeljitelji prirodoslovnih ved pri nas.

Janez Anton Scopoli (1725—1788), rojen v Cavalesu na Južnem Tirolskem, je živel med Slovenci od 1754—1767 kot fizik v Idriji. Prepotoval je v tedanjih težkih okoliščinah vso Notranjsko, Primorsko, Gorenjsko in del Dolenjske ter na teh popotovanjih proučeval rastlinstvo in živalstvo naše zemlje. Od l. 1776 dalje je bil profesor na tedanji avstrijski univerzi v Paviji.

Franc Ks. Wulfen (1728—1805) izhaja iz stare švedske rodbine. Rojen je bil v Beogradu, kjer je bil njegov oče v avstrijski vojaški službi. L. 1755 in 1761 je poučeval na gimnaziji v Gorici, l. 1763 pa v Ljubljani. Od l. 1764 je živel v Celovcu. Kot botanik se je udeleževal že v Ljubljani in tedaj prvi kot botanik obiskal kočevsko pokrajino. S svojimi izsledki je prispeval tudi k drugi izdaji Scopolijeve »Flora«. Posebno pa je raziskoval floro Koroške in napisal »Rariores plantae carinthiae«.

Baltazar Hacquet (1739—1815) je bil po rodu Bretonec in je bil naslednik Scopolijev v Idriji. Od l. 1773 do 1788 je živel v Ljubljani, kjer je od l. 1782 predaval na ljubljanskem liceju anatomijo, kirurgijo, botaniko in kemijo. L. 1788 je odšel v Lvov in nato v Krakov, po upokojitvi 1810 pa je živel na Dunaju. Za časa svojega bivanja pri nas je prepotoval vso Kranjsko, posebno alpsko ozemlje, Stajersko, Koroško, Istro pa tudi Liko, Primorje, Dalmacijo in Bosno. Njegovo najvažnejše botanično delo je »Plantae alpinae carniolicae«.

Karel Zois (1756—1800), brat Žige Zoisa, je bil vnet botanik. Njegova družina izhaja iz Švice, od koder se je njegov oče naselil v Ljubljani. Karel je živel večinoma na gradu Brdu pri Kranju. Tu je imel urejen lep vrt, zasajen z mnogimi eksotičnimi drevesi, v katerem je gojil tudi številne alpske rastline, nabrane po naših planinah. Te je nabral ali sam ali pa domačini, ki jih je nalašč za to najel. Da bi bila njegova raziskovanja tem uspešnejša, si je postavil v Triglavskem pogorju tri kočje, dve v dolini Triglavskih jezer, eno pa na Velem polju. Bil je v stikih z Wulfenom ter Hostom in Jacquinom na Dunaju, katerim je pošiljal nabrane redkosti in posebnosti v nadaljnjo obdelavo in poimenovanje.

Delo vseh teh mož ni ostalo brez odmeva med našimi ljudmi in tako nas francoska doba, ki je nudila take neslutene možnosti za kulturno udejstvovanje, ne zaloti nepripravljene na tem področju. In če imenuje dr. Pavel Grošelj leto Scopolijevega prihoda v Idrijo rojstno leto prirodoslovnega in s tem tudi botaničnega udejstvovanja pri nas, mremo francosko dobo imenovati dobo, ko je bila botanični znanosti pri nas dana prilika, da se postavi na domače slovenske noge.

V to dobo sodi ustanovitev našega botaničnega vrta v Ljubljani, ki ga je začel l. 1810 urediti Franc Hladnik.

Misel in težnja po botaničnem vrtu se pri nas, na floristično tako zanimivem ozemlju, javlja že mnogo preje. Že Hacquet je imel na vrtu Kmetijske družbe na Poljanah za potrebe svojih predavanj urejene nasade. Na sedanji Zoisovi cesti je Žiga Zois na pobudo in ob strokovni pomoči svojega brata Karla uredil ob svoji hiši lep vrt, imenovan Zoisova aleja. Ta vrt, za katerega ureditev je Zois baje žrtvoval 30.000 goldinarjev in ki je bil zasajen z raznimi tujimi in domačimi rastlinami ter bil dostopen tudi publiki, lahko imenujemo prvi botanični vrt v Ljubljani. Tudi Hladnik je že ta čas gojil na

Nasadi botaničnega vrta

obsežnem dvorišču licejskega poslopja številne predstavnike kranjske flore. In ravno te rastline, ki jih je kasneje prenesel v novo ustanovljeni botanični vrt, so bile osnova, iz katere so rastle in se množili njegovi nasadi.

Franc Hladnik je bil rojen l. 1773 v Idriji. Bil je duhovnik, a zavoljo slabega zdravja ni mogel opravljati duhovniške službe, zato je l. 1795 dobil mesto skriptorja v licealni knjižnici v Ljubljani. Pozneje je bil učitelj in direktor na normalki, leta 1807 pa je postal gimnazijski prefekt. V francoski dobi je bil profesor naravoslovja in botanike na École centrale, po odhodu Francozov pa zopet gimnazijski prefekt. Zaradi bolezni na očeh — imel je sivo mreno, zavoljo katere je pozneje tudi popolnoma oslepel — je bil l. 1857 upokojen. Umrli je l. 1844. Kot gimnazijski prefekt je predaval za študente višjih razredov tudi botaniko, ki tedaj ni bila učni predmet, in s tem pridobival mladino za to vedo ter vzgojil med njimi znane kasnejše botanike kot so Freyer, Graf in Tommasini.

Hladnik je bil odličen botanik in kot tak poznan ne samo v ožjem krogu, ampak tudi izven svoje domovine. Z Wulfenom, ki je bil v začetku najbrž tudi njegov mentor, je bil v stalnih stikih. Z znanim avstrijskim botanikom Hostom je dopisoval že od l. 1812, za časa kongresa l. 1821 pa se je z njim tudi osebno spoznal. Za njegovo delo »Flora austriaca«, ki je izhajalo v letih 1827—1831 mu je pošiljal dragocene prispevke za naše kraje, za katere se mu Host v uvodu javno zahvaljuje. Pošiljal mu je tudi rastlinski material za izpopolnjevanje nasadov dunajskega botaničnega vrta, ki ga je Host začel urejati le 16 let preje kot Hladnik ljubljanskega.

Ko je na svojih potovanjih nabiral material za botanični vrt, je našel tudi več rastlin, ki jih je spoznal za nove, do tedaj neznanе naše posebnosti. Zaradi gotovosti jih je pošiljal v pregled tudi drugim botanikom, ki so njegovo pravilno spoznanje često potrdili s tem, da so jih poimenovali njemu na čast. Take so n. pr. *Scabiosa Hladnikiana*, ki jo je imenoval Host, Reichenbach, profesor v Dresdenu, pa *Hladnikia pastinacifolia*, *Chaerophyllum Hladnikianum*. Njegov naslednik v botaničnem vrtu, Biatzovsky, pa je imenoval v njegov spomin rastlino *Scopolia Hladnikiana*. Kako zelo so ga cenili njegovi učenci, povedo besede, ki jih je pisal znameniti tržaški botanik Tommasini Freyerju, tudi njegovemu učencu, ko je zvedel za Hladnikovo smrt: »Kdor se bo kdajkoli posvečal lepi flori Kranjske, bo moral umrlemu izkazovati spoštovanje.« Tudi več

znanstvenih družb mu je izkazalo priznanje s tem, da so ga imenovalе za svojega člana, tako: Botanische Gesellschaft v Regensburgu, Ges. zur Beförderung der Naturwissenschaften v Freiburgu, Bairische Ges. für Gartenbau v Frauendorfu in Kmetijska družba v Ljubljani.

Največja njegova zasluga pa je, da je osnoval in uredil botanični vrt v Ljubljani.

Ko je bilo v francoski Iliriji preosnovano šolstvo, je l. 1810 dobila Ljubljana svojo École centrale, ki je bila na stopnji visoke šole (univerze) in pri kateri naj bi se ustanovili tudi knjižnica, fizikalni in kemični institut ter botanični vrt. Ureditev vrta, ki naj bi se imenoval »vrt domovinske flore«, je bila poverjena Hladniku in zanj je bilo določeno zemljišče ob Izanski cesti, ki je še danes sestavni del botaničnega vrta. To zemljišče je bilo tedaj njiva, last vojnega erarja, na kateri so pridelovali za vojaštvo krompir. V proračunu za prvo leto je bilo za materialne izdatke za vse tri zgoraj omenjene institucije določenih 3.000 frankov, od katerih je 1.000 fr. odpadlo za botan. vrt, poleg tega pa še letnih 500 fr. za plačo vrtnarju. Da je bila ta vsota majhna, je razvidno iz letnega poročila generalnega šolskega nadzornika Zellija, kjer pravi, da primanjkuje sredstev za botanični vrt.

Z veliko vnemo se je Hladnik lotil poverjenega dela, ki je kljub skromnim sredstvom hitro napredovalo, tako da inventarni zapisnik iz l. 1812 našteva že 768 domačih kranjskih rastlinskih vrst, ki so bile zasajene v vrtu; osnova za te nasade so bile rastline, ki jih je Hladnik že prej gojil na dvorišču liceja in jih potem prenesel v botanični vrt.

Kako se je botanični vrt pod skrbno in večšo Hladnikovo roko razvijal in se v kratkem povzpел do za tedanje čase zavidljive višine, moremo posneti iz poročila v Flori, časopisu Botaničnega društva v Regensburgu iz l. 1829. Tu piše Freyer, apotekar v Idriji, Hladnikov učenec in pomemben slovenski botanik, med drugim: »... Kolikor je dopuščal čas in razmere, je (Hladnik) pridno delal ekskurzije v večino kranjskih planin, tako da je zasajenih preko 2.000 vrst kranjskih rastlin, med njimi mnoge, ki so jih Scopoli, Hacquet in Zois spregledali, pa tudi popolnoma nove vrste, prinesene z velikimi napori, težavami in stroški iz tehle okolišev: ... Ljubelj, Korožica, Zelenica, Bohinj, Krn, Črna prst, Porezen, Jelenk, Goljak, Čavn. Nanos in Vremščica sta bila često in pridno obiskovana ... Vrt je razdeljen na gredice z različno mešano zemljo glede na nahajališča rastlin, tako da zelo dobro uspe-

vajo. Pri vsaki rastlini stoji z oljnato barvo popleskana deščica, na kateri je napisano ime.«

Po odhodu Francozov in restavraciji avstrijske oblasti je bilo v Ljubljani ukinjeno vse šolstvo, ki so ga vpeljali Francozi in komaj urejeni botanični vrt je bil že v nevarnosti, da bo opuščen. Le obširno Hladnikovo poznanstvo s tedanjimi avstrijskimi botaniki, posebno z vplivnim T. N. Hostom na Dunaju, ki je vedel ljubljanski botanični vrt prav ceniti, ga je rešilo, da je obstal. Bil je upravno dodeljen filozofskemu študiju na liceju in za njegovo vzdrževanje določena letna dotacija 400 goldinarjev, s katerimi pa bi bilo treba plačevati tudi vrtnarja. In ravno zavoljo te tako nizke dotacije botanični vrt ni mogel vzdrževati kvalificiranega vrtnarja.

Šele l. 1819 je vzel Hladnik mladega 14-letnega fanta Andreja Fleischmanna, da bi ga vzgojil za svojega pomočnika in ga, če mogoče, stalno obdržal v vrtu. Kasneje se je pokazalo, da je imel pri tej izbiri zelo srečno roko.

Leta 1828 je bil vrt povečan s tem, da mu je bila dodeljena v uporabo sosednja Kmetijski družbi pripadajoča, skoro polovico tedanjega vrta obsegajoča parcela. S to pridobitvijo — 2460 m² — je merilo zemljišče botaničnega vrta 75 arov. Kmalu nato so tudi prvotno leseno ograjo nadomestili s solidnim zidom.

Ko se je Hladnik zaradi bolezni na očeh umaknil s svojega mesta in ni niti na gimnaziji niti pri filozofskem studiju na liceju bilo nikogar, ki bi ga lahko nadomestil, je bil l. 1835 za vodjo vrta določen dr. Janez Nepom. Biatzovsky. — Biatzovsky, po rodu Slovak, je prišel v Ljubljano l. 1833 in je predaval na medicinsko-kirurški šoli fiziko, kemijo in botaniko v letih 1834—1850. Razen tega, da je po Hladniku prevzel tudi splošno dostopna predavanja iz botanike na filozofskem studiju, o njegovem botaničnem udejstvanju ne vemo nič drugega kot to, da je po premestitvi iz Ljubljane v Salzburg s svojimi skušnjami, ki si jih je v Ljubljani pridobil, tam uredil in izpopolnil botanični vrt. Po tem, da je v Hladnikov spomin imenoval rastlino *Scopolia Hladnikiana*, pa lahko sklepamo, da se je tudi intenzivneje bavil z botaniko.

Po reorganizaciji šolstva l. 1849, s katero je v Ljubljani prenehal licej in je gimnazija postala osemrazredna, je bil botanični vrt dodeljen tedaj edini c. kr. akademski gimnaziji, katere naslednica je sedanja klasična gimnazija; z odredbo od 27. decem-

bra 1849 je bilo določeno, da dosedanja dotacija 400 gld iz kranjskega študijskega fonda za vzdrževanje vrta še naprej ostane. Z istočasno ukinitvijo medicinsko-kirurškega študija je bil vodja vrta prof. Biatzovsky premeščen v Salzburg in oskrba vrta je bila poverjena njegovemu pomočniku A. Fleischmannu.

Fleischmann (1805—1867), rojen v Beričevem pri Ljubljani, ki ga je Hladnik vzel v vrt kot 14-letnega fanta, se je med tem časom pod Hladnikovim vodstvom ter z lastno pridnostjo in prizadevnostjo tako izpopolnil v tej specialni vrtnarski stroki, da se je že za Biatzovskega zelo uspešno udejstvoval pri urejevanju vrta in našo domačo floro tako dobro poznal, da je že l. 1844 izdal, dasi ne popolnoma zanesljiv pregled kranjske flore pod naslovom »Übersicht der Flora Krains«. L. 1854 je postal tudi dopisni član Botaničnega društva v Regensburgu, l. 1841 pa ljubljanske Kmetijske družbe. Po odhodu Biatzovskega je nadaljeval tudi s popularnimi predavanji iz botanike, ki jih je pričel že Hladnik.

Iz vsega tega moremo sklepati, da botanični vrt v tem času ni bil tako slabo urejevan, kot bi se zdelo na prvi pogled. Še vedno lebdi nad njim Hladnikov genij;

Upravno poslopje botaničnega vrta

Fleischmann, njegov učenec, je po svojih močeh nadaljeval delo v njegovem duhu.

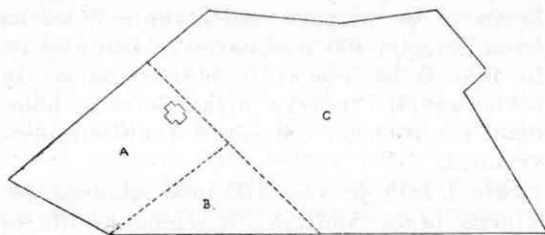
Po Fleischmannovi smrti je bil l. 1868 za strokovnega vodjo vrta postavljen prof. Valentin Konšek (Konschegg), ki je na gimnaziji poučeval sicer tudi prirodopis, njegova prava stroka pa je bilo jezikoslovje (Grammatikallehrer). Za vrtnarja je bil postavljen Janez Rulic, vešč v sadjarstvu in zelenjadarstvu, v botaničnem vrtnarstvu pa prav slabo podkovan. V tem času prične botanični vrt propadati. Urejevanje in vzdrževanje vrta ne gre več v tem smislu, da bi še nadalje ostal »vrt domovinske flore«, ampak se je od tega močno oddaljilo in se usmerilo predvsem v praktično stran.

Takoj prvo leto, ko je prevzel vodstvo vrta prof. Konšek, beremo v letnem poročilu gimnazije za l. 1868, da je pričel z urejevanjem drevesnice v vrtu, katere napredovanje in izpopolnjevanje se omenja vse do l. 1872, ko je dosegla »normalno stanje« in štela 300 najplemenitejših sadnih sort, vsake po več eksemplarjev. Poleg drevesnice je močno forsiral tudi razne sorte zelenjave in stročnic (poročilo iz l. 1871). Res je, da je bila drevesnica potrebna, da so se ob njej učili gojenci učiteljska pod vodstvom vrtnarja Rulica praktičnega sadjarstva, vendar bi tudi pri manjšem obsegu dosegla ta svoj namen. Saj so se okoriščali z botan. vrtom tudi drugi zavodi — gimnazija, realka in živilozdravniški oddelek podkavske šole — in to je bil njegov prvenstven namen, a je pri tem velikem številu sadnega drevja in zelenjave zanje kaj malo ostalo. Edino v letu 1872 omenja poročilo, da so bili propadajoči botanični nasadi nadomeščeni s 150 vrstami predvsem alpskih rastlin, ki sta jih darovala Dežman in Tušek in v l. 1879 je bilo 105 alpskih vrst posajenih na posebnem, za to prirejenem griču. In to je tudi vsa v tej dobi omembe vredna skrb za botanične nasade.

Leta 1886 je bil Konšek upokojen in vodstvo vrta je bilo poverjeno prof. A. Paulinu. S tem je prišel vrt v večje roke, v roke moža, ki se je odlično udejstvoval na področju proučevanja naše flore ter posvetil dvigu in procvitu botaničnega vrta vso skrb ter vse svoje velike sposobnosti in znanje. Bil pa je že tudi skrajni čas, da pride v primernejšo oskrbo, kajti »vrt domovinske flore« se je že skoro izmaličil v sadni in zelenjadni vrt. — O delu in življenju prof. Alfonza Paulina glej Letopis Slov. akad. znanosti in umetnosti v Ljubljani iz l. 1943.

Kakšno je bilo stanje botaničnega vrta, ko je prevzel vodstvo Paulin, je razvidno iz njegovega poročila, ki naj ga tu na kratko

posnamem. Poleg obširnega sadnega vrta, ki se je razvil v teku let iz drevesnice, ter bil tudi dokaj donosen, in precej obsežnega dela za kulinarčne namene, je bilo v vrtu vsega 312 vrst predvsem domačega drevja in grmovja, kar je predstavljalo gosto zarastel, senčnat miniaturni park, eno in dvoletne tipe je zastopalo majhno število čisto navadnih okrasnih rastlin, planinska skupina pa je obsegala kakih 30 m² velik griček, na katerem je bilo zasajenih kakih 20 alpskih vrst v družbi najnavadnejših ubikvistov.

Skica povečevanja botaničnega vrta (A najstarejši del, B — prirastek leta 1828, C — prirastek po osvoboditvi)

»Gojiti v botaničnem vrtu le nekaj sto domačih, v najbližji okolici splošno razširjenih rastlin za namene pouka, pomeni popolno nepoznanje bistva in naloga botaničnega vrta in, če naj bi bil to končni cilj, potem botanični vrt sploh ni potreben«. S temi besedami konča prof. Paulin svoje poročilo o revni dediščini, ki jo je dobil v vrtu in z njimi obenem napoveduje svoj bodoči delovni program za njegovo ureditev.

Že takoj prvo leto je izposloval pri deželni vladi izreden kredit 100 gold. in s tem mu je bilo omogočeno napraviti več ekskurzij in prinašati iz prirodnih nahajališč rastline v vrt. Ker je bil že takrat znan za nekaterimi avstrijskimi botaniki, se je mogel z uspehom obrniti tudi na nekatere botanične vrtove za pomoč v raznih semenih. Isto je nadaljeval tudi prihodnja leta in uspeh ni bil jabolov. Že prirastek v prvem letu je znašal 400 rastlinskih vrst, v drugem letu se je število vrst dvignilo na 2.000, tretje leto pa so vrtni nasadi šteli že preko 2.800 vrst. Pri tem številu je v tem letu že tudi lahko izdal seznam semen in rastlin, ki jih je vrt nudil v zamenjavo drugim botaničnim vrtovom z namenom, da bo zanje dobil druga, njemu potrebna semena, kot je na splošno v navadi med botaničnimi vrtovi. V l. 1892 je imel vrt že preko 3.400 rastlinskih vrst, zamenjalni stiki pa so bili vpeljani z 78 botaničnimi vrtovi po vsej Evropi. Gotovo je bila v tem številu rastlinstva naša domača flora bogato zastopana, zato je Paulin usmeril svoj po-

gled preko meja slovenskega ozemlja. Zvišana dotacija l. 1895 je omogočila za tedanje prometne razmere kar drzno ekskurzijo na Velebit, ki je obogatila vrtno nasade tudi s predstavniki te flore.

Med tem je ob postopni redukciji drevesnice, ali boljše sadnega vrta, začel misliti na ureditev nasadov po sorodstvenih odnosih na eni in po rastlinsko-geografskih skupinah na drugi strani, kar je deloma že tudi začel izvajati. Uredil je več alpskih gričkov, ki so ustrezali raznim alpskim formacijam. Ko pa je l. 1895 potres porušil vrtno hišico in podrl velik del ograjnega zidu ter se je v zvezi z restavracijo vsega tega pojavila v mestnem zastopstvu misel, da bi vrt selili v Tivoli pod Tivolski grad, je prenehal s preurejevanjem, dokler bi to vprašanje ne bilo rešeno. Trajalo pa je precej časa, da je bilo in sicer negativno, še dalj pa, preden so nadomestili po potresu nastalo škodo. Šele v jeseni leta 1897 so postavili novo hišico v vrtu, ki je bila sicer večja od prejšnje, vendar pa zavoljo nezadostnih sredstev za polovico manjša, kakor je bila predvidena.

Za nadaljnje delo pri preurejevanju vrta, kakor ga je prof. Paulin imel v načrtu, in pa ker je bil vrtnar Rulic že star in oslabel, je potreboval novo, mlajšo moč, zato je l. 1896 vzel v vrt mladega vrtnarskega pomočnika Franca Juvana. Kakor Hladnik pri izbiri Fleischmanna, tako je imel tudi Paulin pri tem, ko je pritegnil Juvana za vrtnarja, izredno srečno roko. Dasi navaden vrtnarski pomočnik brez kake posebne izobrazbe, se je pod vodstvom prof. Paulina in s svojo lastno pridnostjo ter posebnim darom, ki ga je za to imel, tako izvežbal v specialni botanično-vrtnarski stroki in poznavanju rastlin, da ni cenjen le v vrtnarskih krogih kot dober, izkušen vrtnar-praktik, ampak je znan tudi med našimi floristi kot odličen poznavalec naše flore. V njem Paulin ni imel le krepke opore pri urejevanju in vzdrževanju vrta, ampak tudi pomoč pri zbiranju materiala za svojo herbarsko zbirko naših rastlin »Flora exsiccata carniolica«. Kljub svoji starosti in čeprav je že upokojen, Juvan še vedno posveča vse svoje moči botaničnemu vrtu.

Nova ureditev nasadov po sorodstvenih odnosih, da bi namreč bile višje sistematske enote — družine, redi — razporejene tako,

da bi se iz te razporeditve dalo razbrati njih medsebojno sorodstvo, kakor so ga takrat pojmovali, pa je zahtevalo mnogo in dolgotrajnega dela, ker je bilo s tem v zvezi treba preurediti tudi vso vrtno površino. Delo, ki ga je zavlačevalo predvsem pomanjkanje kreditov, pa je kljub temu napredovalo in rezultat dolgotrajnega in naporenega dela je bil botanični vrt s sistematsko po tedaj veljavnem Englerjevem sistemu urejenimi nasadi. Ti sistematski nasadi so zavzemali pretežni del vrtno površine, poleg njih pa še cela vrsta raznih planinskih in drugih rastlinsko-geografskih skupin, kakor tudi bazenov in korit za razne močvirne in vodne rastline. V poročilu o stanju botaničnega vrta ob priliki stoletnice njegovega obstoja se je prof. Paulin lahko s ponosom in upravičeno pohvalil, da se ljubljanski botanični vrt po svojem bogastvu kultiviranih rastlin lahko meri z marsikaterim botaničnim vrtom doma in na tujem in da jih je malo, v katerih bi bila domača flora tako bogato zastopana, kot je v ljubljanskem kranjska. Saj je bilo tedaj v njem preko 6.000 vrst in oblik in med njimi 2234 tipov tedanje Kranjske, kar pomeni skoro vse, ki jih je mogoče gojiti.

Ko smo po prvi svetovni vojni l. 1919 Slovenci dobili univerzo in je tej tedanja pokrajinska vlada botanični vrt poklonila, je nova ustanova dobila odlično urejen vrt, ki je bil bogato založen z vsem rastlinstvom, potrebnim za študij botanike na univerzi razen tistih občutljivih rastlin, ki jih ni bilo mogoče gojiti zaradi tega, ker vrt ni imel rastlinjaka. Z njim je dobila eno redkih že popolnoma urejenih in takoj za uporabo pripravljenih institucij. V njegovem vodji prof. Paulinu, ki je bil kot gimnazijski profesor že upokojen, a na predlog univerze l. 1920 reaktiviran in imenovan za direktorja univerzitetnega botaničnega vrta, pa je dobila univerza odličnega predavatelja za sistematsko botaniko, ki je žal le premalo časa na njej deloval.

VIRI

- Flora XX., 1. Bd., str. 173 — Regensburg 1829. — Letna poročila I. drž. gimnazije (sedaj klasične) od l. 1850 dalje. — W. Voss: Geschichte der Botanik in Krain — Ljubljana 1884. — A. Paulin: Der k. k. Botanische Garten zu Laibach — Carniola 1912, zvezek I. — J. Polec: Ljubljansko višje šolstvo — Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do 1929. — I. Pintar: Mediko-kirurški učni zavod v Ljubljani. Ljubljana 1939. — Državni arhiv v Ljubljani: Fasc. Hladnik.

